Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНО.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 225. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 20-го ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1954. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 225.

ДЕСЯТИДЕННА ПЕРЕРВА В ДЕБАТАХ ПРО ДОГАНУ МЕК КАРТІ

ДЕМОКРАТИ БОЯТЬСЯ РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ОБСТРУКЦІЇ, ЩОБ НЕ ДОПУСТИТИ ДО УХВАЛЕННЯ ДОГАНИ МЕК КАРТІ

Вашингтон. — Сенат прийняв внесок про перервання на десять днів дебат про догану сенаторові Джозефові МекКарті майже однодушно. Проти цієї резолюції голосували тільки два демократичні сенатори: Герберт Лімен та Дж. Вільям Фулбрайт, а 76 сенаторів голосували за перервання цієї дискусії до 29 листопада, коли сенатор МекКарті залишить шпиталь, куди він мусів відійти, щоб лікувати свій лікоть, який він собі зранив під час прийняття, де з ним його прихильник так щиро вітався, що зранив сенаторові лікоть до скляного стола. Перервання дискусії настало після того, як конґресовий лікар ствердив, що МекКарті мусить залишитись в шпиталі на лікування, бо інакше його поранення залишиться невилікуване і буде йому долягати до кінця його життя. Противники сенатора МекКарті бояться, що внаслідок поранення сенатора МекКарті може взагалі теперішній Сенат не вирішити справи догани сенаторові із Висконсину, бо Сенат може нараджуватися тільки до Різдв'яних Свят. Демократи бояться, що прихильники сенатора МекКарті вестимуть обструкцію при допомозі довгих промов, і цього року справу догани сенаторові МекКарті не можна буде вирішити. Коли б цю справу вирішував Сенат в 1955 році, коли демократи матимуть більшість в Сенаті, тоді республіканці могли б твердити під час виборів 1956 року, що демократи „м'які" в відношенні до комуністів і тому ухвалили догану сенаторові МекКарті за те, що він поборював комунізм у ЗДА. Тому демократи хочуть додати нову резолюцію до догани сенаторові МекКарті про те, що Сенат осуджує діяльність комуністів у ЗДА. Але всі спроби демократів не допустити до перервання дебати не вдалися, коли провідник республіканської більшости в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд прочитав письмо конґресового лікаря д-ра Джорджа В. Калвера, який заявив, що лікарі ствердили, що сенатор МекКарті мусить бути в шпиталі до 29 листопада, бо його поранення вимагає лікарської опіки впродовж десяти днів. Сенатор Велкер заявив під час дискусії, що треба б і іншим сенаторам ухвалити догану за те, що вони називали сенатора МекКарті „Гітлером" та таким, який у своїй діяльності „наслідує комуністів" і є „статево перверсійний".

СССР відстав від ЗДА на 50 років

Москва. — Конґресмен Віктор Вікерсмен, демократ з Оклагоми, вернувшись до Москви з однотижневого подорожування по Україні й долішньому Поволжі, заявив, що „рівня підсовєтського життя взагалі не можна порівнювати з нинішнім життьовим рівнем в ЗДА". „В дечому — сказав він у розмові з кореспондентами — Совєтський Союз відстав від ЗДА на 50 років, як, напр., в усталкуванні промислових закладів і в експлюатації їх". Вікерсгем признав, що, порівнюючи зі станом з-перед 9-ти років, коли він був в СССР, там позначився значний поступ. Підсовєтські люди виглядають назагал вдоволені тим, що мають, але — „вони знають дуже мало, або взагалі не знають нічого, що діється поза Совєтським Союзом". Прибувши до Москви на двотижневі відвідини до СССР в характері приватного туриста, Вікерсгем був на прийнятті, що його влаштовано в Кремлі в роковини жовтневої революції. Він заявив, що користувався розмірною свободою рухів.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕМ'ЄР НА КОНФЕРЕНЦІЇ В БІЛОМУ ДОМІ

Французький прем'єр Пієр Мендес-Франс розмовляє в Білому Домі у Вашингтоні з президентом Айзенгавером, започатковуючи цим ряд конференцій в справі американсько-французької солідарности проти світової комуністичної загрози. На фото (справа) — державний секретар Джан Фостер Доллес, який теж взяв участь у нарадах.

ФРАНЦІЯ ХОЧЕ СПІВПРАЦЮВАТИ З НІМЕЧЧИНОЮ

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕМ'ЄР МЕНДЕС-ФРАНС НАРАДЖУЄТЬСЯ У ВАШИНГТОНІ НАД УСІМИ НАЙВАЖНІШИМИ СПРАВАМИ В СВІТІ. — ЗАЯВИВ, ЩО ФРАНЦІЯ РОЗУМІЄ КОНЕЧНІСТЬ СПІВПРАЦІ З НІМЕЧЧИНОЮ, ЯК ПЕРЕДУМОВОЮ ЕВРОПЕЙСЬКОГО МИРУ. — ЗАЖАДАВ БІЛЬШОЇ ПОМОЧІ ВІД ЗДА

Париж. — Вся французька преса присвячує якнайбільше місця теперішнім відвідинам прем'єра Франції П'єра Мендес - Франса в ЗДА, признаючи їй величезне значення для самої Франції і для всього дальшого розвитку міжнародних подій. Комуністична преса гостро заатакувала Мендес-Франса за його заяву, складену ним в Оттаві безпосередньо перед виїздом до ЗДА, що переговори з СССР можуть вестись тільки після ратифікації Паризьких протоколів про озброєння Західньої Німеччини, й називає Мендес-Франса „прошаком", який поїхав жебрати милостині в ЗДА. Тим часом у Вашинґтоні ведуться наради французького прем'єра із найвищими американськими державними керівниками. За пресовими інформаціями, найбільшу частину найперших розмов зайняла дискусія над теперішньою ситуацією у вільній половині В'єтнаму й двох інших індо-китайських державах, при чому Мендес-Франс буцім то закликав ЗДА до більшої фінансової участи в рятуванні тих країв від комуністичної загрози. Зате американська сторона відмовилась від дискусії над заявою генерала Коллінса, яку той спеціяльний американський амбасадор у Південному В'єтнамі склав про перебрання Америкою місії вишколювання південно - в'єтнамської армії.

Безпосередньо після цілоденної наради в державному секретаріяті, перерваної на сніданок із президентом Айзенгавером, Мендес-Франс поїхав до сенату, де стрінула його трикратно овація: коли ввійшов на залю, коли представив його віце-президент Ніксон, що з уряду президіює в сенаті, і після закінчення своєї промови. Його промова зробила на сенаторів якнайкраще враження. Вечором Мендес-Франс мав пресове інтерв'ю, що було надаване через телевізійні станції. Він підкреслив в ньому розуміння Францією, що для европейського миру найважнішою є співпраця між Францією і Німеччиною і висловив надію, що вдасться таку співпрацю осягнути в різних ділянках. Він ствердив, що мораль французького народу, яка терпіла від довгими роками існуючих і нерозв'язаних проблем, поправилась, бо деякі проблеми Франція розв'язала в останньому часі (індо-китайська війна), інші є в ході розв'язування.

Сподіваються, що в п'ятницю або в суботу появиться офіційний комунікат про вислід американсько-французьких конференцій. З Вашинґтону Мендес-Франс виїде до Ню Йорку, де виголосить велику промову на бенкеті Державного Клюбу Преси.

Дженнер називає совєтське „співіснування" отруйними газами

Вашингтон. — Сенатор Вільям Е. Дженнер промовляв у Сенаті про совєтські заяви про мирне співіснування комуністичного і некомуніст. світі і заявив, що це комуністичне говорення — це тільки „отруйні гази", якими Совєти хочуть приспати чуйність ЗДА, щоб швидше запанувати над світом. Дженнер гостро виступив проти секретаря оборони Чарлза Вилсона, який говорив також про мирне співіснування з комуністами. Сенатор Вільям Ф. Новленд ще раз повторив своє домагання, щоб ЗДА зірвали дипломатичні зв'язки з Совєтами. Недавно на засіданні Сенату Новленд закликав уряд президента Айзенгавера до зірвання дипломатичних зв'язків із Москвою. Президент Айзенгавер на пресовій конференції заявив, що ЗДА не сміють зривати зв'язків з Москвою, бо треба шукати способу співжиття із тою країною, яка заявляє, що можливе співіснування комуністичних держав із державами капіталістичними. Сенатор Новленд заявив журналістам, що співіснування можливе у „вільному і мирному світі", але не можна говорити про мирне співіснування для індика, який перед „Днем Подяки" має згинути від сокири різника. На думку Новленда зірвання дипломатичних зв'язків із Совєтами було б „моральною санкцією" проти комуністичних країн. ЗДА, казав Новленд, не сміють допустити до того, щоб Совєти розбудували свою силу до того ступня, коли загрожуватимуть всьому вільному світові.

АНГЛІЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ЗАТВЕРДИВ ПАРИЗЬКИЙ ПАКТ

Лондон. — В голосуванні на закінчення закордонно-політичної дебати англійська Громада Палат затвердила Паризький договір про право Західньої Німеччини озброїтись до висоти 12 дивізій силою коло пів мільйона вояків 264 голосами проти 4-ох. Така мала скількість голосуючих на 625 членів Палати Громад випливла з того, що вся опозиційна Партія Праці рішила стриматись від голосування. 4-м послам Партії Праці, які виломились з тієї постанови й голосували „проти" — грозить виключення з партії. Хоча міністер закордонних справ Ідеи перед голосуванням закликав обидві групи парляменту, консерватистів і лейбуристів, голосувати за тим договором, згідно з позитивним становищем, що його зайняв офіційний речник Партії Праці Моррісон, проте на становище лейбуристів вплинула в останній хвилині надзвичайно різка опозиційна промова лідера лівиці Партії Праці Бівена.

Бівен твердив, що хоч Західня Німеччина сама не продукуватиме атомової зброї, але дістане її від Америки. „Чи Німеччина, озброєна атомовими і водневими бомбами, з своїми нацистськими старшинами, збільшить шанси світового миру?" — кричав Бівен і це зробило враження на послів. У висліді компромісу між партійною більшістю, що була за договором, і „бівеністами", обидва крила Партії Праці рішили стриматись від голосування і таким чином уможливити парляментові підтримати становище уряду, але не робити маніфестації в честь озброєння Німеччини, якою стала б одностайна постава парляменту в цій справі.

Плянують збудувати Американський Музей Імміґрації

Ню Йорк, Н. Й. — В Карнеґі Тавн Голл у Ню Йорку відбулися збори, на яких вибрано комітет, що має зайнятися збіркою й будовою Американського Музею Імміґрації. На голову комітету вибрано емерит. генерала Гранта, третього, який заявив, що найближчого року почнеться збірка 5 мільйонів долярів, потрібних на будову цього музею, що має стати у стіп Статуї Волі на острові Бедло під Ню Йорком. Президент Айзенгавер схвалив думку збудувати такий музей. Генерал Грант передбачає, що цей музей „буде своєрідною національною святинею. Він показуватиме американському народові ті можливості, які дає йому американська воля тепер і які давала його предкам, що прибули сюди з усіх країв землі, щоб тут об'єднатися як вільні і рівні громадяни". В цьому музеї будуть чотири головні відділи, де буде показана історія та значення імміґрації для розвитку ЗДА.

Вже появився літературно-мистецький збірник „Львів"

Филаделфія, Па. — Видавництво „Київ" випустило за редакцією Богдана Романенчука літературно-мистецький збірник „Львів", яким відзначує 700-ті роковини заснування цього княжого города. Це розкішне видання, має 176 сторінок великої чвірки, багато ілюстрацій на окремих картках та в тексті, з численними ініціялами, заставками та кінцівками. Мистецьке оформлення цьому виданню дав мистець Яків Гніздовський, а численні дружні шаржі мистецького Львова — Едвард Козак. Ця альбомного характеру книжка має разом із ілюстраціями 208 сторінок. На зміст її складаються легким стилем написані наукові статті, оповідання, поезії, спогади, гуморески та анекдоти, автори яких, в числі коло тридцятьох, з різних боків насвітлюють літературне, мистецьке, музичне та театральне життя Львова.

Сподіваються, що навесні комуністи нападуть на Формозу

Тайпей. — Комуністичний Китай приготовляється до воєнного походу проти Формози й суміжних острівців, але ця підготова не буде закінчена раніше, як найближчої весни — твердить спеціяльний кореспондент „Ню Йорк Таймсу" з Формози. Комуно-китайці зосередили на східньому узбережжі китайського суходолу, напроти Формози, коло 250,000 реґулярної армії і коло 100,000 резерви в найближчому запіллі, і розбудовують шляхи та летовища, потрібні для воєнних операцій. Проте національний уряд Чіянґ Кайшека дивиться оптимістично на плянований комуністами напад, при чому націонал-китайські кола сподіваються, що в найближчому часі буде підписаний формальний договір між націонал-китайським і американським урядами про „взаємну безпеку": такий договір ґарантував би допомогу Америки на випадок комуністичного нападу, дармацо й тепер 7-ма американська фльота боронить доступу до Формози. Зате націонал-китайські кола сильно занепокоєні вісткою з Лондону, що англійський уряд виготовив плян проголошення „Республіки Формози", як окремої держави, щоб таким чином дати можливість комуністичному Китаєві стати — поруч із теперішнім націонал-китайським представництвом — членом Об'єднаних Націй.

Австрійці стурбовані паннімецькими настроями серед німців

Відень. — Деякі австрійські кола стурбовані щораз виразнішими паннімецькими настроями серед німців, які вважають, що австрійці — це „також німці". Ці настрої нібито виявилися у далекосяжній постанові німецького суду, що австрійці, які живуть в Німеччині є також німецькими громадянами. Австрійський католицький тижневик „Ді Фурхе" твердить, що в сотнях промов, на різних конґресах і парадах, в книжках і в часописах раз-у-раз говориться й пишеться про те, що Австрія є частиною німецької держави, тимчасово від неї відділеною. Паннімецька агітація буцімто поширюється також в Австрії. Католицький австрійський тижневик гостро ганить тих, які не признають австрійського патріотизму за героями, що задля нього віддали своє життя.

Американський генерал закликає в'єтнамців до згоди

Сайгон. — Американський спеціяльний амбасадор у Південному В'єтнамі, колишній шеф штабу американських наземних військ генерал Коллінс звернувся із закликом до в'єтнамців об'єднатися довкола уряду прем'єра Нго Дінг Дієма. Ген. Коллінс використав пресову конференцію для проголошення цього заклику, признаючи водночас, що він приїхав з наміром ужити таких заходів, які допомогли б врятувати країну від комуністичної небезпеки. Ген. Коллінс заповів, що американці переймуть вишкіл південно-в'єтнамської армії, застосовуючи ті методи, які виявились дуже корисними в Греції, Туреччині і Південній Кореї. Американська військова місія підлягатиме французькому генералові Елі, як головному командантові збройних сил у Південному В'єтнамі.

Корпус Морської Піхоти залежний тільки від секретаря фльоти

Вашингтон. — Корпус Морської Піхоти виграв свій спір із адміралами фльоти в Пентаґоні, як це виходить із письма, яке видав секретар фльоти. Секретар фльоти написав, що Корпус Морської Піхоти не підлягає шефові морських операцій, а залежить безпосередньо від секжить безпосередньо від секретаря фльоти. Команда фльоти хотіли обмежити права Корпусу Морської Піхоти, як самостійної військової частини, і підпорядкувати його команді фльоти. Проти цього запротестував Корпус Морської Піхоти, а його підтримав Конґрес, головно конґресмени й сенатори, які самі служили при морській піхоті. Команді фльоти підлягають тільки ті частини Корпусу Морської Піхоти, які приділені до служби на окремих бойових кораблях, або на узбережжі коло фльотових станиць. Корпус Морської Піхоти завжди боровся за збереження свого якнайбільш самостійного становища.

НОВА УКРАЇНСЬКА П'ЄСА

Филаделфія. — Український театр у Филаделфії ставить на закінчення Марійського Року нову п'єсу Гр. Меріям-Лужницького „Сестра Воротарка". Прем'єра п'єси відбудеться 19 грудня ц. р. у Филаделфії, режисерує Вол. Шашарівський. Нова п'єса нашого відомого драматурга Гр. Лужницького викликала велике зацікавлення, тим більше, що в подвійній ролі черниці й появи Матери Божої виступить вперше на українській сцені одна із талановитих молодих адепток українського театрального мистецтва.

ЗУСТРІЧ УКРАЇНСЬКОГО КУПЕЦТВА ІЗ ГРОМАДЯНСТВОМ

Филаделфія. — Місцева Філія Союзу Українських Купців і Промисловців започаткувала цікаві імпрези: зустрічі купців із поодинокими шарами нашого громадянства. Дотепер відбулося вже три зустрічі. На першій зустрічі українського купецтва із духовенством доповідь про ролю духовенства в економічному житті України виголосив о. крилошанин Р. Лободич, на другій зустрічі із Пластом, топовідь виголосив сеньйор ред. Б. Кравців, на третій зустрічі із журналістами доповідь виголосив д-р Гр. Лужницький. Ці цікаві імпрези не тільки пожвавлюють наше суспільне життя, але й інформують наше широке громадянство про вартість нашого економічного росту.

Совєти приступлять до Комісії Атомової Енерґії в ОН

Об'єднані Нації. — Андрей Вишинський заявив, що СССР готов приступити до комісії Об'єднаних Націй, що радитиме над скликанням влітку найближчого року міжнародної конференції учених, які всесторонньо обговорять застосування атомової енерґії для мирних цілей. Ця комісія має, крім того, приготовити проєкт створення аґенції для практичного застосування атомової енерґії в мирному житті. До Комісії належать такі держави: З'єдинені Держави, Англія, Франція, Канада, Бразилія, Індія і СССР. ЗДА рішуче відкинули пропозицію Вишинського, щоб ця майбутня аґенція підлягала Раді Безпеки ОН, бо тоді, мовляв, совєтське „вето" в кожному часі зможе спаралізувати її діяльність. Тому аґенція, — цілком незалежна, як одна з численних інших аґенцій ОН, — буде тільки повідомляти Раду Безпеки про свої дії.

В АМЕРИЦІ

● **В Сиракюзах**, Ню Йорк, зробили операцію серця летунові Ф. М. Ворренові, під час якої воно не билося півгодини. Лікарі кажуть, що є дуже мало занотованих випадків, коли серце починало битися під впливом масажу після такої довгої перерви.

● **Вираховано**, що кожна людина, яка заробляє річно 4,500 долярів, мусить кожного дня 2 години і 35 хвилин працювати на сплату всякого роду податків, посередніх і безпосередніх. Отже, хто починає працю о 8 годині ранку, — той починає працювати на себе лише о 10 годині і 36 хвилин.

● **Президент Айзенгавер** зарядив, щоб окрема комісія дослідила справу страйку, який хотіли розпочати машиністи шести головних летунських ліній. Внаслідок цього президентського зарядження страйк відкладено на 60 днів.

● **Підсекретар армії**, Джан Слезак, заявив на зборах підприємців у Шікаґо, що армія зменшила свої видатки в 1953-1954 фінансовому році на 3,500,-000,000 долярів, а проте має більше зброї, ніж її мала раніше.

● **Мартин де Поррес Кларк** був сім років пожежником у Ню Йорку, але 1946 року почав теологічні студії і в червні цього року його висвятили на священика. Цими днями він відправив Службу Божу для Товариства св. Імени тої компанії пожежників, при якій служив. На Богослужбі були присутні 700 осіб.

● **Жінка французького прем'єра** Мендес - Франса заявила, що вона вважає Ню Йорк майже за свій „другий дім", бо тут вона перебула з своїми дітьми другу світову війну, коли втекла з Франції від Гітлера і коли її чоловік служив у французькій армії. У Вашинґтоні французький прем'єр був присутній на обіді в президента Айзенгавера, а пані Мендес-Франс була запрошена на чай в пані Айзенгаверової.

● **Англійська королева-мати** Єлисавета прилетіла літаком з Канади до Ню Йорку і відразу поїхала на корабель „Королева Марія", яким відплила до Англії. На цьому кораблі королева частувала обідом гостей, що прибули її попрощати після 23-денного побуту в ЗДА і Канаді.

● **Комітет для оборони сенатора МекКарті** повідомляє, що впродовж перших трьох днів роздано 192,000 петицій, а кожна петиція має місце на 51 підпис, отже досі роздано петицій для 9,792,000 підписів.

Сироватка для щеплення проти кору

Вашингтон. — Професор Гарвардської Медичної Школи д-р Джан Ф. Ендерс заявив на зборах науковців у Крайовому Інституті Здоров'я, що йому вдалось виділити з крови пацієнтів, хворих на кір, віруса цієї недуги. Коли його дотеперішні досліди справдяться, тобто коли виділений ним вірус дійсно є вірусом кору, тоді можна буде виготовити сироватку, щоб щепити нею дітей проти цієї недуги. Д-р Ендерс і його співробітники д-ри Фредерік С. Роббінс та Томас Веллер досліджують виділений вірус кору і випробовують його на різних тваринах так, як це робив д-р Солк, що винайшов сироватку проти дитячого паралічу. Всі ці три дослідники недавно були відзначені нагородою Нобеля.

Голова жидівської організації Мізрахі проти Тойнбі

Атлантик Сити, Ню Джерзі. Голова жидівської організації Мізрахі в Америці, рабін Мордекай Кіршблюм, промовляючи на 34-х зборах цієї релігійної сіоністичної групи, сказав, що англійський історик д-р Арнолд Дж. Тойнбі „збезчестив" Ізраїль і жидівський нарід, подавши у своїй десятитомовій праці „Студії над історією" опис визвольної війни жидівської нації. Рабін Кіршблюм із Бруклину, Н.Й., гостро запротестував проти твердження історика Тойнбі, який в кінцевій частині своєї праці твердить, що „жиди вигнали з Ізраїлю арабів", і таким чином допустилися того самого злочину, що його зробили супроти жидів нацисти. Рабін Кіршблюм заявляє, що в цьому твердженні історика Тойнбі є перекручення, бо жалюгідну проблему арабських втікачів із Ізраїлю викликав напад арабських держав проти відродженої Ізраїльської держави.

В СВІТІ

● **Фінляндія** піддалася совєтському натискові й погодилась збудувати рафінерію, в якій перероблюватимуть совєтську ропу на бензину й очищену нафту. Водночас Фінляндія відмовляється від ввозу американської нафти, компаній Шелла, Ґолфа й Стендард Ойл. На збудування рафінерії фінський сойм призначив 18 мільйонів долярів.

● **Комуністична Болгарія** погодилась на доїзд австрійських кораблів Дунаєм майже до самого гирла цієї ріки. Проте їм не вільно виїздити на Чорне море. Вони привозитимуть з Австрії машини й електричне приладдя, а вивозитимуть сільськогосподарські продукти.

● **„Маршал" Тіто** їде в половині грудня до Індії на двотижневі відвідини. Спеціяльний поїзд везтиме його і його почет. З Індії Тіто поїде до Бурми, теж „невтральної" країни, яка підписала з комуністичним Китаєм „пакт неаґресії".

● **Англійський адмірал** Мавнтбаттен, що відходить тепер з свого становища командувача альянтських середземноморських сил, ставши першим лордом англійської адміралції, — заявив на пресовій конференції в Анкарі, що турецькі порти мусять бути розбудовані так, щоб усі вони могли приймати воєнні кораблі НАТО. „В атомовій добі ви не можете складати всіх яєць до одного кошика", — пояснив він образово потребу розпорошення фльоти по різних портах.

● **Альдабра** — це мало кому відомий острівець на Індійському океані недалеко Мадаґаскару, що підлягає англійській короні. Тепер англійці мають клопіт, бо внаслідок договору з Єгиптом в справі Суезу звільнено з праці в Суезькому обширі 1,500 тубільців з Альдабри, і всі вони мають вернутись додому, чим можуть спричинити голодову й мешкальну катастрофу.

● **До Гонґ - Конґу** прибув звільнений після трьох років ув'язнення бельгійський духовник Альберт Сос. Церковна влада у Бельгії сповістила два роки тому про його смерть. Тепер він сказав, що та вістка була тільки наполовину вірна, бо він був напів-мертвий. Він лежить у шпиталі, лікуючись з ран, які має від побоїв і кайдан. Отець Сос заявив, що не знає, чому його арештували і чому звільнили.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ГЕРОЇ ЧИ ЗЛОЧИНЦІ?

Найбільш поширений американський тижневий журнал „Ди Сатердей Івнінґ Пост" у числі з датою 21-го листопада почав друкувати серію автобіографічних статтей Ніколая Хохлова п. з.: „Я не вб'ю для совєтів". Із заповіджених трьох статтей на цю тему надруковано ще тільки одну, але вже і з неї можна б відповісти на актуальний, головно між підсовєтськими народами, запит: хто ці „навернені енкаведисти", злочинці чи герої?

Хохлов у лютому ц. р. застукав до дверей одного з лідерів російського профашистського, просякненого большевицькими агентами Національно-Трудового Союзу, Георгія Сергійовича Околовіча, у Франкфурті, в американській зоні Німеччини, і сказав йому: „Я прибув просто з Москви. Я є капітан МҐБ — Міністерства Державної Безпеки. Мене прислано до Франкфурту, щоб зорганізувати ваше скритовбивство. Я не хочу цього виконати і в цьому потребую вашої допомоги".

Від того почалося. В справу втягнено відповідні власті, які спочатку не хотіли в це повірити і переконалися лише тоді, коли Хохлов, що приїхав до Німеччини на австрійський пашпорт, як австрійський купець Йозеф Гофбауер, показав їм свій скритовбивчий арсенал: невинну на вигляд папіросницю, яка на потиск ґудзика безшелесно вистрілює отрую, що вбиває людину.

Тепер Хохлов признається, що „має забезпечене життя" в ЗДА, і оповідає свою історію на сторінках найбільш поширеного американського журналу. Ця історія коротко така:

Батько Хохлова, що згинув у другій світовій війні, був „клясово свідомий" і свого часу допомагав встановляти „совєтську власть". Сам Хохлов студіював у Москві, належав до комсомолу, своїми виступами в театрі звернув на себе окрему увагу НКВД і під час другої світової війни став аґентом таємної поліції „для спеціяльних призначень", головно для шпигунської роботи та для скритовбивств закордоном. Був провокатором у таборі полонених німців, мав їхати до Туреччини, щоб убити німецького амбасадора фон Папена, був шпигуном за німецькими фронтовими лініями в уніформі польової жандармерії, був провідником партизанської групи і організував убивство німецького комісара в Білорусі Вільгельма Кубе та виконав цілий ряд інших „спеціяльних призначень", дослужившись високих відзначень і повного довір'я в МҐБ.

Очевидно, що про ці свої „подвиги" пише Хохлов не без відповідної дози гордости, вияснюючи, що він убивав та виконував інші „місії" так само, як убиває вояк на фронті. Правда, між рядками його писань проскакують, правдоподібно поза його свідомістю, деякі загальновідомі методи енкаведистів. Але цим він не турбується. Він, напр., оповідає, як то він „згадкою" про її чоловіка, що перебував у руках НКВД, „переконав" білоруську жінку Ґаліну Мазанік, щоб вона погодилась підкласти бомбу під ліжко німецького комісара Кубе, в кімнаті якого вона прибирала. А про багато інших подібних речей, очевидно, не згадує.

Статті Хохлова, що за 30 років свого життя, з того майже половину в НКВД, мав цілий ряд інших прізвищ, вражають своїм „ен-те-есівським" духом: Совєтський Союз — це Росія, німці окупували „Західню Росію", а НТС — це „грізна антисовєтська організація і єдина, що діє в самому СССР".

Хохлов своїми статтями, як видно вже з першої з них, можливо сподівається „убити двох зайців нараз": заінкасувати поважний гонорар, ну й написати про себе те, що він уважає за відповідне. Але в читача мимоволі виникають запити: хто є ці „бувші енкаведисти" і яку вартість має їхнє „навернення"? Чи справді вони таким легким коштом, не виконавши ще одного злочину, спокутують та перекреслюють всю свою дотеперішню енкаведівську діяльність, або „відрікаються" енкаведівства щойно тоді, як їх із їхніх злочинних постів в чужих країнах відкликають до Москви й вони підозрівають, що там можуть „понести і вовка"?

Це — складна справа моралі та правосуддя і її повинні б розглянути компетентні авторитети. Звичайно, Заходові може залежати на тому, щоб відповідним ставленням заохотити декого з енкаведистів припинити їхню злочинну кар'єру, але чи не однаково могло б залежати на тому, щоб відповідним наставленням до того роду проблем припинити „розквіт" енкаведівства вже в самому зародку?

МИТРОПОЛИТ ПОЛІКАРП

(У першу річницю смерти)

Минув рік, як відійшов від нас на вічний спокій визначний церковний діяч і великий син нашого народу — Блаженніший Митрополит Полікарп, Зверхник Української Автокефальної Православної Церкви.

Владика Полікарп прожив трохи більше як 78 років. Все своє свідоме життя віддав він Україні і її Церкві. До останнього віддиху зберіг бадьорість духа та ясність думки і до останнього дня керував церковним життям, радіючи успіхами і боліючи болями своєї пастви. У надзвичайно тяжких, а часом і трагічних обставинах приходилося Владиці вести через бурхливі хвилі корабель Церкви, але ніколи не занепадав Він духом, ніколи не випустив з рук керма.

Народився Митрополит Полікарп (мирське ім'я Петро Сікорський) у священичій родині 20 червня 1875 р. в с. Зеленках Канівського повіту на Київщині. Закінчив бурсу і духовну семінарію, а в рр. 1905-1910 був вільним слухачем Київського університету. По закінченні семінарії якийсь час дякував, а потім, разом із прот. В. Липківським, майбутнім Митрополитом, працював у єпархіяльному свічковому заводі. Коли вибухнула Національна Революція відразу ж присвятив усі свої сили народній справі і став на послуги українському урядові. Аж до виїзду уряду закордон на еміґрацію працював у міністерстві ісповідань, розбудовуючи церковне життя.

Ще як Петро Сікорський, спочатку працював Покійний у Крем'янці в духовній консисторії, а вже 27 липня 1922 року прийняв чернечий постриг і з ім'ям Полікарпа висвятився на ієродиякона, а за два дні по тому — на ієромонаха.

Десять років переходив Покійний своє пастирське служіння як архімандрит. За цей час був намісником Дерманського монастиря на Волині, настоятелем Мелецького монастиря на Поліссі, намісником Св.-Духівського монастиря і настоятелем Жировицького монастиря.

Хоч в обох частинах України рух за відродження Української Православної Церкви пішов дещо відмінними шляхами, мета розділеного окупантами народу була одна. На Почаївському з'їзді в 1921 р., на Луцькому з'їзді у 1927 р., релігійною маніфестацією в Почаєві в 1933 році, — домагалися православні українці запровадження рідної мови в Богослужбах, вимагали висвячення своїх священиків-українців, а головно свого єпископа.

До архімандрита Полікарпа українська громада мала повне довір'я і хотіла бачити його своїм духовним зверхником. Хіротонія його в єпископи, довершена 10 квітня 1932 року, була великим святом для всіх православних українців. Одержавши цей високий сан, Покійний прибув до Луцька, де з захопленням зустріли його маси народу.

Права Владики Полікарпа в Польщі були дуже обмежені, він не мав адміністративних функцій, зате мав великий морально-ідейний вплив на духовенство і вірних. Його поїздки по сільських парафіях були виявом великої його любови до народу, що зустрічав його особливо урочисто — і ці зустрічі перетворювалися у релігійно-національні маніфестації.

У 1939 р. з приходом на Волинь большевиків нависла загроза над всім українським національним життям. Положення Владики особливо стало тяжким після прибуття до Луцька архиєпископа Ніколая як „Екзарха Західньої України і Західньої Білоруси". Владика Полікарп до Москви на поклін Митрополитові Сергієві не поїхав і не прийняв сану Єпископа Володимиро-Волинського, що його надала йому Московська патріярхія. До кінця витримав він натиск большевиків, не заломившись духом.

Совєтську окупацію змінила німецька. На початку нова влада до церковного життя не втручалась. 2-го серпня 1939 р. Митрополит Діонісій підніс Владику Полікарпа у сан Архиєпископа, а трохи пізніше іменував його Адміністратором Української Православної Церкви на звільнених від большевиків українських землях.

Два роки керував Владика Полікарп Українською Православною Церквою. У ці роки повсякденної напруженої праці, в неймовірно тяжких умовинах, маючи проти себе московського представника в Україні в особі т. зв. Української Автономної Церкви, не раз наражаючи себе на небезпеки збоку німецької окупаційної влади, що явно через російську аґентуру протеґувала Автономній Церкві, — Владика Полікарп зробив усе, що лише могла б в тих умовинах зробити людина великого серця і гарячої віри в правоту своєї справи.

Найпершим ділом Владики було висвятити український Єпископат, члени якого взяли під свою духову опіку всі області України.

У травні 1942 р. відбувся в Києві Собор Єпископів УАПЦ, який надав Владиці Полікарпові сан Митрополита.

Отже завдяки Покійному Митрополитові відродилася Українська Православна Церква.

Тим часом большевицький фронт знову пересунувся на схід. У січні 1944 р. Владика залишив Луцьк і виїхав на захід. Через Варшаву, а опісля через Чехословаччину переїхав він до Німеччини, коли вже вона перебувала в агонії. Після капітуляції Німеччини, в умовинах примусової репатріяції і переслідувань, вліті 1945 року постала Українська Автокефальна Православна Церква на еміґрації. Очолив її Покійний Митрополит, підносячи вірних на дусі і скріплюючи їхні надії на краще майбутнє.

В Німеччині Владика перебував спочатку в містечку Гронав недалеко Ганноверу, пізніше переїхав до табору Гайденав біля Гамбурґу. Ці роки присвятив він розбудові УАПЦ на вигнанні. Після того, як основна маса еміґрантів виїхала за океан, Владика у квітні 1950 р. переїхав до Франції, до містечка Ольней-су-буа під Парижем. Але й з цього малого містечка невтомно керував він церковною громадою, висилаючи вірним архипастирські послання, а часом і сам виїжджаючи на візитації — до Франції, Англії та ін.

Рік тому Митрополита Полікарпа не стало. Відійшов від нас великий церковний діяч, якому належить честь відродження в буряні роки війни Української Православної Церкви і який в ім'я любови до свого народу, взявши на себе великий тягар, переніс його, залишивши пастві багату спадщину свого духа.

В історії нашого народу, а зокрема в історії його Церкви, ім'я Митрополита Полікарпа пригадуватиме про страшні часи лихоліття, в яких непроглядну темряву ночі розсівали рідкі, але яскраві вогні. І одним з тих вогнів був Покійний Митрополит.

В. С-ко

Д-р М. Дудра

ПРО ПІДТРИМКУ АҐРАРНИХ ЦІН

У статті п. н. „Плянування для Нового Конґресу", вміщеній в „Свободі" з 9 листопада ц. р., читаємо між іншим таке: „Та мабуть найважливішою справою, яка вирине в наступному Конґресі, буде скасування теперішнього закону, відомого під назвою „акту Бенсона", щоб признати фермерам підтримку цін на їхні продукти на підставі засади „гнучкости", отже відповідно до того, скільки вони втрачають на своїх продуктах. Демократи придумали були засаду підтримки до 90 відсотків на кілька родів продуктів, і фармери багато з цього користали... Коли Айзенгавер перед виборами обіцяв повну, тобто стовідсоткову підтримку відшкодування за продукти, фармери лавою пішли голосувати за Айзенгавера. Тепер вони розчаровані і тому значна їх частина голосувала за демократів. Демократи плянують скасувати закон Бенсона і привернути силу колишнього закону з часів Трумана".

Стільки написано в статті на тему підтримки аґрарних цін. Про що тут властиво ходить, про які відсотки фактично говориться? Загально зі статті можна зорієнтуватися, що демократи є за вищою підтримкою аґрарних цін як республіканці, але що означають цитовані відсотки? Не входячи в цілість питання, обговорення якого вимагало б довшої розвідки, хочемо подати деякі завваги, які вияснили б значення вищенаведених відсотків.

Ці відсотки відносяться до т. зв. „паритетних" аґрарних цін, при чому під „паритетною" ціною на даний аґрарний продукт розуміється, просто кажучи, „справедливу" ціну, тобто ціну, яку фармер повинен би одержати за свій продукт. За основу „справедливости" взято відношення між ціною на даний фармерський продукт і промисловими цінами в рр. 1909-1914. Напр., якщо бушель пшениці коштував у згаданих роках пересічно 1 долляр, то, коли сьогодні промислові ціни подвоїлись, „справедлива", чи пак „паритетна", ціна пшениці повинна бути 2 доляри. Ця паритетна ціна пшениці чи інших фармерських продуктів змінюється з року на рік, залежно від змін у промислових цінах.

Починаючи з 1926 р., американський фармер не одержував на вільному ринку цієї „справедливої" ціни. Для фармерів „Велика Депресія" 1929-33 рр. почалася вже в 1926 р. Під час загальної депресії всі ціни впали, але фармерські ціни впали далеко більше як промислові. „Цінові ножиці" почали діяти в некористь фармерів як хронічне явище. Причиною цього була хронічна аґрарна „надпродукція". Промислові продуценти є в далеко кращому положенні, як фармери, коли йде про можливість реґулювання їхніх цін. Промисл у багатьох випадках опанований „дуополіями" чи „олігополіями", де кількох великих продуцентів опановує даний ринок. В таких випадках продуцентам даного товару легко порозумітись в цілі обмеження подачі, а тим самим втримати ціну на відповідній висоті. Інакша справа з фармерами. Їх є забагато (понад 5 мільйонів), щоб вони могли порозумітись і реґулювати ринок. До того ж індивідуальний фармер є занадто малим продуцентом, щоб міг мати будь-який вплив на ринкові ціни.

На допомогу фармерам мусів прийти уряд. Ідеально кажучи, фармери повинні одержувати повну „справедливу" (паритетну) ціну. Але американський Конґрес покищо не рішився на повну ґарантію фармерських цін. Відповідна урядова програма, яка мала на меті підтримку аґрарних цін, почалася вже в 1933 р. і продовжується по нинішній день. По різних експериментах, в 1949 р. демократичний Конґрес схвалив закон, згідно з яким уряд був зобов'язаний підтримувати ціни на фармерські продукти на висоті 90% „справедливої" ціни. Це відносилося тільки до 6-ох так званих „головних" продуктів (пшениця, кукурудза, бавовна, тютюн, риж, горіхи), які особливо терпіли від низьких цін. Деякі інші продукти мали бути піддержувані на висоті між 90 і 75% „справедливої" ціни, залежно від стану продукції даного товару.

Айзенгавер обіцяв під час передвиборчої кампанії підтримувати „головні" аґрарні продукти на висоті 100% „справедливої" ціни. Тим часом республіканський Конґрес цього року знизив підтримку до висоти між 90% і 82,5 „справедливої" ціни, залежно від стану продукції даного товару. Демократи мали б знову пробувати скасувати цю „гнучку" підтримку й повернути до старого стану „тривкої" підтримки на висоті 90% „паритетної" ціни.

Головним засобом, якого уряд вживає для підтримки аґрарних цін на відповідній висоті, є державні позички для фармерів, що погоджуються на обмеження своєї продукції, коли це потрібне. Позички уділюються в висоті ґарантованої ціни, нпр., 90% „справедливої" ціни, при чому фармер заставляє свою пшеницю чи бавовну. Коли в міжчасі ціна на цей продукт на ринку піднесеться, фармер сплачує позичку, відбирає свій заставлений товар і продає його. Коли ж ціна на ринку нижча від позички, фармер має право відмовитись від сплати позички, і таким чином уряд перебирає остаточно заставлений товар. Оця урядова програма, згідно з якою уряд уділює фармерам позички та маґазинує заставлений, чи остаточно проданий урядові товар, має на меті відтяження подачі на ринку під час відносної надпродукції, що скріплює ціни на даний продукт.

Фармери, які не погоджуються на обмеження продукції, не одержують позичок від уряду. В певних випадках, коли надпродукція даного товару вища понад визначену в законі норму, і коли 2/3 фармерів голосує за спеціяльного роду обмеження продукції (т. зв. ринкова квота), фармери, які не погоджуються на обмеження продукції, не тільки не одержують позичок, але ще й платять певний відсоток від кожної одиниці, проданої ними понад визначену їм норму. Таке чи подібне обмеження продукції є конечне. Інакше фармери, одержуючи високі державні позички, продукували б стільки, що незабаром не стало б ні маґазинів на заставлений товар, ні грошей на уділювання позичок.

НАШЕ ПЛЯНУВАННЯ

Коли скажемо, що живемо не тільки в добу атома, але й грандіозних плянувань, тоді щойно визначимо основні риси нашого часу. Сьогодні плянування в господарсько-економічному, політичному і культурно-освітньому житті практиковане широко в усіх країнах світу, хоч в одних з уваги до інтересів індивідуальности, а в інших без найменшої уваги. І так у плянуванні постають нові фабрики, нові комунікаційні шляхи, електрівні, нові оборонні пункти, нові навчальні заклади. Так здійснюються серед моря людських сліз заплановані п'ятирічки, чотирирічки і як ще їх звати. Плянуючи наперед, народи змагають вийти приготованими назустріч проблемам, перед якими доведеться стати за десять, двадцять, п'ятдесят років. А що вже говорити, наприклад, про такі диявольські плянування, як виховання большевиками кадрів майбутніх комуністичних ватажків з виловлюваних по різних країнах світу дітей!

Як же безпомічно виглядаємо ми на тлі цих велетенських і прецизних плянувань. Вічна мінливість і непевність долі навчила еміґранта не плянувати далеко наперед, бо ж стільки разів його пляни креслило життя, знівечило в початках, відібрало засоби. Ми навчилися жити провізорією. І хоч минуло вже кілька років, відколи розпаковано й викинено на смітник европейські скрині та куфри, ми ще наче сидимо на клунках, ждучи зміни, ніби ще не скінчилася наша дорога.

А тим часом життя йде і вимагає й від нас плянування. Під нашими ногами вже не розхитаний поклад корабля, а підлоги власної хати. Вже не везуть тебе кудись, а ти сам, як водій, везеш родину на розвагу над озеро, над річку. Та й не завадило б уже, здається, еміґрантові позбутися дечого і з того політичного багажу, що з ним приїхав на нову землю. Пора приглянутися, чи це вже, бува, тільки не наліпки на його багажі, що по них можна прочитати, якими дорогами блудив, у кого гостював та й тільки.

Не виступаючи проти різних еміґрантських угрупувань, все ж доведеться ствердити, що в новій дійсності формою нашого організованого життя стають найперше братські організації, а між ними передовий Український Народний Союз. Виявляється об'єктивно, що це не лише товариство, в якому треба забезпечуватися на випадок нещастя чи смерти. Виявляється, що це — міцна і найпевніша матеріяльна й організаційна база, при помочі якої можна охопити розкинених по всьому просторі ЗДА й Канади наших людей, дати їм напрямні в праці, впрягти їх в якусь загальну, корисну акцію. Поява „Веселки" при органі УНС є з цього погляду клясичним прикладом такої акції, а живі й жертвенні відгуки на цю появу є міралом сили й організаційного засягу та справности цієї організації, потвердженням, що саме братська організація є в новій дійсності матеріяльною й організаційною базою для нас. І противник і скептик приневолений погодитися з цим фактом.

Поява „Веселки" — це одночасно знаменна подія з погляду пляновости наших акцій. Уперше, мабуть, не враховуючи інституції Національного Датку, почали ми діяти за пляном, на довгу мету. Всім відомо, перед якими трудноцами стали наші братські організації, коли молоде, тут виховане покоління, не захотіло вступити в їх ряди. Треба було йти на різні заходи й комбінації, щоб рятувати положення. Один з таких засобів — англомовний додаток „Юкреніен Віклі". І чи великим успіхом може похвалитися ця акція?

Сьогодні з приводу появи „Веселки" годиться сказати одне, як певне: „Веселка" допомагає нам втриматися як українській громаді. Вона виховує кадри майбутніх членів Українського Народного Союзу по всіх закутинах континенту, вишукує їх, вкрадається до них своїм розмірно великим накладом, вчить не цуратися свого, любити свою рідну мову, підтримувати своє. Тільки за цим найпершим, за знанням рідної мови й любов'ю до неї, піде все інше. Це найперше повинні усвідомити собі батьки і провідники різних еміґрантських організацій, що мають засоби і плянують. Якщо не вдасться втримати „Веселку" на постійно, за двадцять років опустіють знову клюбові залі, розтопляться, як сніг, відділи організації, спорожніють навіть церкви. Не буде для кого організувати курсів українознавства, пластових осель. І не буде з кого вербувати членів для СУМА, ОДУМ, ОДВУ та різних еміґрантських угрупувань.

Десяток письменників й мистців дитячої літератури збагачують „Веселку" віршами, оповіданнями, рисунками, демонструючи перед дітьми красу, живучість, дотеп і милозвучність мови їхніх батьків. Довгі ряди членів вписалися вже в золотий рекорд приятелів „Веселки". Чи є між ними і Ваше ім'я? Чи допоможете у нашому великому плянуванні на майбутнє?

Іван Смолій

Степан Женецький

У НІМЕЦЬКОМУ ПОЛОНІ

(8)

У цього бавера працювало двоє молодих наймитів-кнехтів, з якими важко було жити в згоді, — про найменшу річ вони доносили господареві. Падає, наприклад дощ, а ми робимо на полі. Я сховаюся на хвилинку під дерево, то вони замість і собі сховатися, мокнуть на дощі, а ввечері скаржаться господареві, що я не робив, та ще й їх намовляв не робити... І так виходило, що вони скаржилися на мене баверові, бавер скаржився постові, а той сварився зі мною... Це за короткий час так мені набридло, що я вирішив працювати так, щоб мене відіслали до „Шталяґу". Почав, де тільки міг, „маркерувати". Пости погрожували мені, що коли буду зле працювати, то піду до штрафної компанії. Я вже навіть був згоден на це, аби вирватися з того села. Зрештою, як я дізнався, штрафна компанія не була аж такою страшною: там давали менше їсти і примушували робити військові вправи. Перебуду — думав я собі, — цю кару, а потім залишуся в Нюрнберґу. Хлопці, які недавно звідтам прибули, казали, що в таборі тепер їсти дають можливо, а до роботи не гонять. Та найбільше тягнула мене до табору вістка, що там приходить для українських полонених український часопис „Голос".

На самий латинський Великдень 1940 року прийшов до нашого приміщення пост і наказав мені збиратися.

— Підеш до карної компанії, ду, швайнегунд!

Пакую свої манатки і прощаюся з хлопцями. Надворі каже мені пост, що він ще не дає мене до штрафної компанії, але за кару, що я погано працюю, він дасть на пару тижнів до дуже поганого бавера, від якого втекло вже кілька полонених. Це мене не дуже потішило. Я волів би йти до штрафної компанії, щоб тільки дістатися до Нюрнберґу. В душі я твердо постановив собі, що і в цього бавера буду вдавати поганого робітника.

Привівши мене до нового господаря, пост сказав йому:

— Маєш нового робітника!

Бавер навіть не подивився на мене.

— Якщо і цей такий самий, як попередні, то ліпше забери його геть! Я не потребую такого, щоб псував мені працю...

Як мені пізніше розказували, цей бавер направду мав „пеха" з полоненими. Йому попадалися самі хлопці з фантазією. Про одного, Петра, розповідали таке: За фахом був він кравець, великий весельчак, і на всякі вигадки та збитки дуже здібний. Дивився, щоб тільки добре наїстися, а що до роботи, то старався тільки перекрутитися, та десь виспатися. Одного разу бавер повів його розкидати обірник на полі. Нива була вузька, але довга й переділена невеличким лісом на три частини. Бавер сказав йому, що коли скінчить роботу перед обідом, нехай іде додому, коли ж не скінчить, то о 12 год. щоб прийшов обідати. Петро сказав: „я, я", — і почав розтрушувати обірник. Та як тільки бавер зник за ліском, — застромив вила у землю, а сам пішов під кущик спати. Днина була погідна, тепла і він заснув собі здоровенько. Прийшла 12 год., а Петро не йде обідати. „Мабуть, кінчає розкидати — думає собі бавер — треба трошки почекати..." Минає година, друга, — Петро не приходить. Пішов бавер його кликати. Іде спершу на третю частину, — мабуть, там кінчає роботу. Приходить — немає Петра. Іде на другий переділ, — немає. Приходить на третій — також немає. Одна купка обірнику розкинена, вила застромлені в землю — а Петра немає.

— Пітер, Пітер! — кличе бавер. — Де ти є?

З-під куща вилазить Петро, протирає заспані очі і виправдується:

— Ніхтс ферштеен... ніхтс ферштеен...

З того часу бавер вже більше не посилав його самого на поле, а примушував працювати коло хати, щоб був цілий час на очах. Одного разу сказав йому варити для свиней на кухні-парнику, що находилася за стодолою, в саду. Пояснив, як обходитися коло кухні й відійшов. Петро знайшов десь великого молота і побив у дріб'язки цілу кухню. Зробивши це, кличе бавера й показує йому на кухню.

— Іх фертіґ махен! - похвалився йому ламаною мовою.

Бавер аж за голову вхопився:

— Ти ферфлюхте поляк, що ти наробив?!

Петро зробив невинну міну і тільки раменами здвигає:

— Ніхтс ферштеен... ніхтс ферштеен...

Після цього Петра забрали від того бавера й відіслали до табору, з чого він дуже зрадів, бо саме того й хотів. Таких „робітників" мав цей бавер трьох, чи чотирьох...

Тому не дивота, що він не був закоханий полоненими і не дуже втішився, коли вахман впровадив йому мене. А ще коли довідався, що я був у бавера Шмідта (так називався мій попередній господар, що пустив про мене славу по селі як про найгіршого робітника) — аж руками затріпав:

— Не хочу цього „фавленце", не хочу!.. Веріть собі його геть від мене! Чого ти мені його привів? Щоб задарма хліб їв і псував речі, як той „думме Пітер"?

Вахман сказав йому, що я працюватиму у нього тільки два тижні, а потім він забере мене й відішле до штрафної компанії. Якщо він передержить цей час мене у себе, то пізніше одержить іншого робітника, а коли ні, то більше вже полоненого йому не дадуть. „Зрештою, — сказав він баверові — ти теж винен, бо коли б був добрий господар, то полонені від тебе не тікали б... Видно ти з ними зле обходишся..." Бавер махнув рукою:

— Нехай вже лишається... Фрав, дай йому щось з'їсти...

Баверка поставила переді мною на стіл булку, паску, масло і какао:

— Ессе!..

— Дякую, — кажу, — але я їсти у вас не буду...

— Варум? — питає бавер.

— Бо я ще у вас нічого не робив...

— Ідж, Ідж, — відповідає бавер, — з тебе й так не буде користи...

Розуміється, що після такого „настирливого припрошування" я взявся заїдати смачну баверську великодню паску та запивати її солодким какао.

Того дня я нічого не робив, бо була великодня неділя і в стайні все вже було пороблене. Коли ж другого дня прийшов до нього, — там всі полонені також самі ходили до роботи — коло худоби було вже все пороблене: корови почесані, обірник вивезений, стайня заметена. Щоб не стояти із заложеними руками та не чекати аж до сніданку, я взяв мітлу і позамітав цементовий хідник коло стайні. Це баверові дуже подобалося. Він поклепав мене по плечу і сказав:

— Я вже більше як 50 літ тут бавером, а того хідника ще ніхто не замітав...

Після сніданку сказав мені йти з кнехтом рубати дрова. Коли ми з кнехтом залишилися самі в стодолі, він спитав мене:

— Як ти називаєшся?

— Степан! — відповів я.

— Я теж Степан — сказав він.

Спільне ім'я зразу зробило з нас великих „камерадів". Далі він почав мені розказувати, що був на першій світовій війні, де був тяжко поранений у щоку. „Наш бавер, — говорив він — не поганий чоловік, треба тільки робити, коли він дивиться, а як його немає, то можна працювати „лянґзам". Цей чолов'яга був розумніший, ніж ті два молодики у попереднього бавера, і ми з ним заприятелювали. Частенько, залишаючись самі, ми подовгу відпочивали. Ні він на мене, ні я, розуміється, на нього, баверові не доносили.

ОДИН МІСЯЦЬ ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ
(4)

Університет

Після відвідин ХТЗ ідемо оглядати дитячий садок. Приймають нас з квітами, піснями (в російській мові) та танцями. Тут вже нам дозволено фотографувати, скільки хто хоче.

На нашу вимогу відвідати робітниче помешкання, нам дають різні викрутні відповіді:

— Тепер це неможливо, бо перша зміна щойно закінчила працю, а наступна тільки що пішла. Нікого немає в дома...

Після обіду відвідуємо Харківський Університет. Це стара будівля, побудована ще в минулому столітті. Сліди війни цілковито закриті так, що їх взагалі непомітно.

Заходимо до кабінету політичної економії, де й відбувається ціла зустріч. Дехто з професорів у вишитій українській сорочці. Їхній вік, як і в Інституті Інженерів Залізних Доріг, приблизно 45-50 років. Цебто всі вже советської формації. Ані одного серед них не видно старшого віком. Після інформацій про університет і навчання в ньому (всі були досить нудні й нецікаві) почали приходити в кабінет студенти: хлопці й дівчата. Треба ствердити, що були одягнені не найгірше. Мабуть одягли все що мали найкраще. Всі вони говорили зі мною українською мовою.

— В якій мові відбуваються у вас виклади? — питав я.

— Це залежно від професора. Якщо професор українець, то читає свої лекції українською мовою, якщо росіянин, то російською.

Розпитували мене, яких я знаю російських і українських авторів. Я розказував їм, включно з тим, що я читав і про що мені відомо. Вони дивувались, що я знав напам'ять багато поезій Шевченка, Франка, Лесі Українки.

— А чи знаєте „Слово, чому ти не криця"?

— О, так, це Лесі Українки.

Кількох зразу почали мені деклямувати ціле „Слово".

В розмові вони взагалі не порушували політичних питань. Не говорили ні про мир, ні про війну... Цікавило їх в першу чергу, як ми живемо у Франції, чи одержуємо стипендії, по скільки, що вивчаємо, як живуть люди. Зійшла розмова на історію.

— Ми вчимося історії України з Грушевського. Вам відомий він? Чи у вас можна дістати?

— Про Грушевського ми чули, — відповіло кількох наraз, — але ми з нього не вивчаємо.

І що мене вразило, що ніхто з них не накидався на Грушевського. Я тоді ще більше почав про нього говорити:

— Він же ж жив тут в Україні, в Києві. І тут помер. Цікаво, чому у вас немає його підручників?

Але ніхто мені не дав жадної відповіді про нього.

— Важко погодитись нам з фактом, що всіх, хто вашій владі не доподоби, зразу їх викидають зі всіх енциклопедій і забороняють про них говорити. За яких кількадесят років у вас ніхто не буде знати, що такі люди існували.

На це зразу я дістав відповідь:

— Не бійтеся, про них будуть всі знати.

Почали взагалі говорити про науку.

Я їм сказав:

— В Парижі і взагалі у Франції — наука є наукою, університет — це наука, це не політика, не спекуляція ідеями.

Ми розговорились. Довго говорили, дискутували, порушували різні теми. Накінець нам важко було розставатись, вони не хотіли мене пустити, а ставили все нові питання. Коли спочатку розмова не в'язалась, так тепер не можна було наговоритись.

Ця зустріч зі студентами харківського Університету залишиться на ціле життя в моїй пам'яті.

На опері „Богдан Хмельницький"

Увечорі ми пішли дивитись оперу „Богдан Хмельницький". У виставі брала участь Харківська державна капеля. Головні ролі виконували: Хмельницький — І. Бонзов, Кривоніс — П. Скоробогатько, Богун — В. Путнєв, Варвара — О. Слепкова, Соломія — Є. Заховаєва.

Опера, не зважаючи на сильні голоси виконавців, не подобалась нашій делеґації. Після першої частини вона хотіла залишити залю. На перерві я побачив декого у вишиваних сорочках. Зразу підійшов до них:

— Цікаво побачити тут вишивані сорочки.

— Це гуцульські — відповіли вони і здивувались моєю темою розмови, бо напевно ніхто з місцевих такого питання їм не поставив би.

— А ви що — з Гуцульщини?

— Ні, але тут звичайно українці носять вишивані сорочки.

Я зразу їм представився, хто я і звідки. Вони сильно були вражені і зразу запитались.

— Як вам тут подобається?

— Що ж ви хочете, щоб я вам відповів?

Я підійшов до іншої групи українців. Ми почали розмову про сюжет опери.

— Невже ж ви думаєте, що Шевченко був би згідний з сюжетом цієї опери, з тим, що ви показуєте?

Вони шукали за відповіддю.

— Ось, хоч візьміть його „Кобзаря" та прочитайте „Розриту могилу".

На другій перерві мій співрозмовець з'явивсь з „Кобзарем". Ми знайшли в ньому „Розриту могилу". Ми довго дискутували ці справи. Говорили про Шевченка, 300-ліття, Хмельницького.

На наступний день ми відвідали дитячу залізницю, але,на жаль, там дітей не було. Були в школі.

Опісля ми в супроводі наших „ангелів хоронителів" оглядали Харків. Вадім Макаренко показував своє місто. Зупинялись біля різних пам'ятників. Зложили поклін Шевченкові, якого пам'ятник зберігся не пошкоджений війною. Оглядали й будову нового університету, який вже будують вісім років. Повно цегли, руштування і пустка... Ані одного робітника.

По обіді нас везли автобусом до потягу. А звідти ми мчали через Донбас до Сочі.

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою добровільну доплату до передплати „Свободи" та свою пожертву на фонд дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 32.

А. Джула, Ембрідж	$ 5
Т-во Укр. Чорн. Січ, Нюарк	5
о. І. Врублевський, Фріленд	3
П. Гнатюк, Дітройт	3
И. Литвин, Ембрідж	3
В. Мартинюк, Шікаґо	3
І. Поліщук, Балтімор	2.50
В. Поліщук, "	2.50
І. Ґрубяк, Бофало	2
А. Самійленко, Честер	2
О. Бурштинський, Фила.	2
В. Вербицький, Шікаґо	2
І. Сенько, Трентон	2
Н. Н., В. Оранж	2
Е. Каваць, Клівленд	2
К. Сикилинда, Клівленд	2
Е. Т. Герула, Рачестер	2
П. Сотник, Дітройт	2
А. Федьків, Ню Йорк	2
М. Ганевич, Вудбрідж	2
П. В. Куліш, Ню Гейвен	2
П. Малежик, Шікаґо	2
І. Бобецький, Ню Йорк	2
А. Кобаса, Честер	2
Ю. Шкарупа, Клівленд	2
П. Мачужак, Елбсворт	2
І. М. Кулинич, Шікаґо	2
М. Гошовський, Ню Йорк	2
І. Скробач, Олеан	2
С. Двулят, Шікаґо	2
Т. Чала, Оттава	2
Т. Торський, Дітройт	2
Н. Ящук, Клівленд	2
В. Федорів, Бостон	2
Е. Машталер, Сиракюз	2
І. Цебрий, Шікаґо	2
П. Беґін, Шікаґо	2
М. Шпікула, Шікаґо	2
І. Антушак, Ембрідж	2
М. Пендак, "	2
Г. Войтечко, "	1
А. Олексин, Шікаґо	1
В. Мельник, Шікаґо	1
Т. Біланюк, Торонто	1
С. Буденчук, Шікаґо	1
М. Левіцький, Шікаґо	1
І. Запряла, Коліндейл	1
Разом	$ 98.00
Раніше проголошено	7,734.86
Разом вплинуло на фонд „Веселки"	$7,832.86

ПОВІДОМЛЕННЯ

Повідомляється, що почавши від 1-го вересня 1954 організатор Д. БІЛЕЦЬКИЙ, що досі працював в Шікаґо та околиці, тепер вестиме свою організаційну працю в метрополітальній окрузі міста Ню Йорку та в поблизьких стейтах. Проситься шановних урядників поодиноких відділів дати йому помічну руку в цій його організаційній праці, так, щоб кожний відділ, що співпрацюватиме з організатором, міг виказатись якнайбільшим зростом нових членів.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ У. Н. СОЮЗУ

З наших буднів

15 РОКІВ НАЗАД...

В таку осінню пору, 15 років тому назад, західні українці були вже „визволені", „об'єднані", — вже „влилися в щасливу сім'ю радянських народів", але ще не зазнали всіх „благ" комунізму, як вивозів, арештувань, чи колгоспів. Сонце сталінської конституції ще так сильно не припікало. „Визволителі" бралися до „визволення" злегенька, в рукавичках.

Отже, насамперед, привезли до нашого села фіру портретів і розкуркулили поміщика, пана Тюрґавза.

Пан Тюрґавз був такий поміщик, що ходив у подертих черевиках і сам, не раз, тягав візком молоко до кооперативної молочарні. Поганенько він господарив і мав довгів по самі вуха. Знаціоналізувавши його „маєтки", большевики зняли йому клопіт з голови. Потім, очевидно, вкрутили йому й голову.

Землю, худу худібку, „ремакент" розділено поміж кількох форналів та сільську бідноту, а з неї найбідніший був, хіба, Іван Мельник. Як давно я його запам'ятав, він завжди лупав каміння на гостинці. — Жив халупником у хатці на курячій ніжці, як казали в селі, а скільки в тій хатці було діточок, того й сам громадський писар не міг сказати, навіть тоді, як був тверезий.

Товариш Іван Мельник мав усі дані скоро посуватися вгору по радянській драбині, бо крім ідеального соцпоходження, був ще не цілком грамотний.

Та цікава річ: коли ділили землю, він ніяк не хотів прийняти свого пайка ґрунту. Просив тільки, щоб дали йому пару коней і стару, панську тарадайку.

— Навіщо йому того бархала? — дивувалися люди.

Справа вияснилась на празник святої Покрови. Це храмове свято тоді ще дуже врочисто відсвятковано в сусідньому містечку. Б. Ще й дзвони тоді висіли на дзвіниці, і процесія відбулася довкола церкви без перешкод, хоч, правда, на першу годину сполудня заповіджено протирелігійний мітинґ у залі бувшого „Сокола".

З раннього-ранку плив народ на храм, пішки, возами, роверами, ще тоді не знаціоналізованими, та найбільшою сенсацією була поява на дорозі бувшої панської брички, запряженої в пару бувших панських коней. А в бричці сидів не хто інший, як товариш Іван Мельник з дружиною Ксенькою, згорда-спишна розглядався на всі боки, і весело тріскаючи з батога — поспішав на празник.

В місті, очевидно мусів переїздити попри будинок бувшого староства, де тепер урядували товариші з райвиконкому. Голова Райвиконкому, тов. Губа, стояв саме у вікні, як бувша панська тарадайка заторохкотала на дорозі.

Товариш Губа не вірив власним очам. Вискочив на вулицю:

— Товаришу Мельник, і ви тут?! — закричав майже в розпуці.

— Так, товаришу голово, — з тихою радістю промовив Іван Мельник. — Я тридцять років ждав на цю щасливу нагоду, щоб хоч раз поїхати з жінкою на празник, як інші господарі... І діждався, дякуючи вам!

Тов. Губа сказав щось нехрамове старшобратньою мовою і сплюнув. Такий був цим фактом схвильований, що й відкликав заповіджений на першу годину протирелігійний мітинґ.

І к е р.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ

● **Ноел і Герта Філди**, американці, що 5 років перевели в комуністичній в'язниці на Мадярщині і що про їх звільнення повідомило два дні тому мадярське радіо, з'явились в американському посольстві у Будапешті. Вони переїхали до шпиталю лікуватись від наслідків в'язниці. Обоє вони — комуністи, які перевірили на собі, що то є большевицький „рай".

ПРАЦЯ
HELP WANTED—MALE

РОБІТНИКИ ДЕРЕВ'ЯНИХ ВИРОБІВ
Досвідчені оперейтори машин і виробники кабінетів; стала праця; добра платня.
Телеф. OR 2-9100

ДО ВІДНОВЛЮВАННЯ БЮРОВИХ МЕБЛІВ.
Мусить мати досвід.
Голоситись:
Store, 162 W. 23. St., N.Y.C.
MU 4-0755

UPHOLSTERER
Стала праця, найвища платня.
MAJESTIC UPHOLSTERY
256 Washington St., Newark, N.J.
MArket 2-9414

РОЗШУКИ

ПОШУКУЮ когось із своєї родини й Кревних, Друзів і Знайомих з Трускавця й околиць.
Адреса:
JOSEPH HURBA
2030 W. Huron Street,
Chicago 22, Illinois

ДО ВИНАЙМУ

ДО ВИНАЙМУ
лікарська канцелярія.
3 великі кімнати, поміркований рент. Добре положення — в серці української дільниці, найбільшої в тім місті.
2221 Professor Ave., Cleveland 13, Ohio. — H. C. Cole.

МЕШКАННЯ

ПОМЕШКАННЯ
Маю 2 кімнати до винайму, умебльовані з центральним огріванням. Для двох дівчат, або одружених. Голоситися вечором від 6-9.
203 E. 13th St., New York 3, N. Y.
Apt. 4 B, M. L.

СТІННІ КАЛЕНДАРІ на 1955 РІК
Релігійні, Світські
Ціна 35 цт.
Патріотичні
(Франко -Шевченко — пара)
Ціна 50 цт. за кожний.
Замовлення слати на адресу
"SVOBODA"
81-83 Grand Street
Jersey City, N. J.

ЧИ РОБИТЕ ПОДРУЖНІ ПЛЯНИ?
Цей гарний готель спеціялізується у виготовленні весіль та інших суспільних нагод.
Величава заля
Вигідні фотелі
Смачне меню
Досвідчена обслуга звертає увагу на кожні подробиці.
Phone Banquet Dept. EL 5-7300
BEEKMAN TOWER HOTEL
A smart convenient location in exclusive Beekman Hill section.
49th ST. and 1st AVE., N.Y.C.

ПРАЦЯ
HELP WANTED—FEMALE

ДІВЧИНА або ЖІНКА
Спання на місці у власній кімн. з лазничкою. Легке варення, загальна домаш. праця. Всі електр. прилади. Опіка над дітьми. Добра платня. Стала праця. Приємний дім на Брукліні. (Рекомендації).
Телеф.: EV 7-5520

ГОСПОДИНЯ И КУХАРКА
Досвідчена. Спання на місці. Добрі рекомендації. 2 доросл. осіб. 12-річний хлопець. Досконала платня.
Phone: HU 2-8485

ДОМАШНЯ РОБІТНИЦЯ
до загальної праці і малого варення.
3 дітей в родині. Власний покій з лазничкою.
Tel. Ridgewood, N. J.
Gilbert 5-5385

Help Wanted Male—Female

ФРИЗІЄР-КА
Побажані з досвідом нових стилів. Добре поставлений сальон при Madison Ave. Незвичайна нагода. Доб. платня. Голосит.:
ALBERT
509 Madison Ave., N.Y.C.
Phone EL 5-2537

Business Opportunity

DRY CLEANING & TAILORING STORE
Повне влашт. Добре полож. при 537 Van Nest Ave. на Бронксі. Нагода для кравця. Низ. рент. доб винайм. Власник продає по д. умірк. ціні. Телеф. власника:
Dobbs Ferry 3-6666

ПЕКАРНЯ - ЛАНЧОНЕТА
Повне й модерне влаштування. Свіжо відновлене. Добре биз. положення, бл. фабрики. Помір. рент. Помір. ціна. Зайдіть до власника.
507 Court St., New York City
Phone TR 5-1345 after 3 P.M.

CABINET SHOP
Повне влаштування. Добре положення, доб. прихід. Низький рент доб. винайм. Власник продає по д. умір. ціні. Зайдіть до власника.
CESARE'S CABINET SHOP, Inc.
208 W. 68th St. New York City
Phone TR 7-9000

РОБІТНЯ СУКОНОК — ПЕРЕРІБКИ
Повне влаштування. Биз. положення Sunnyside. Першоклясна робітня, засновано тому 6 років. Можна поліпшити умов. життя. Помір. ціна. Телеф. власника:
ST 4-8484 or evenings IN 3-9199

САЛЬОН КРАСИ
Повне й модерне влаштування. Air conditioned. 6 оперейторок. Гарна клієнтеля. Добре биз. положення на Queens. Спільник виїжджає, продається з стратою по д. умір. ціні. Телеф. власника: FI 3-7640 or
MI 2-3231, after 7 P.M.

ДЕЛІКАТЕСЕН-РЕСТОРАН
Повне влаштування. Має піч pizza, дозвіл на пиво. Низький рент, доб. винайм. Власник продає по дуже умірк. ціні. Зайдіть до власника:
4186 Bowne St., Flushing,
or phone IN 3-6917

CLEANING STORE
Добре полож. Досконала нагода для кравця і пресера. Довгий винайм. Власник продає цю бизнес. нагоду за $500. Забирає все. Зайдіть до власника:
477 — 2nd Ave., N. Y. C.
or phone MU 3-8738

DINER
при приємнім гайвею L. I. Даром паркування. Досконале для подружжя.
REGENT REALTY
608 Jericho Turnpike,
New Hide Park.
PRimrose 5-3900.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПАССЕЙК, Н. ДЖ. — Т-во ім. І. Франка, відд. 97, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. листопада, о год. 2-ій попол., в приміщенні шкільної залі укр. правосл. церкви при 45-47 Hope Ave. Присутність всіх членів обов'язкова. — П. Величко, рек. секр.

FARMS FOR SALE

В ПОВІТІ OTSEGO; 182 акр. молоч. фарма — з інвентарем і влаштуванням. Около 100 акр. управ. землі, рівне поле. Обора "drive thru" з 24 перегор., нова молочарня, 24 штк. добр. раси худоби. Модер. трактор і всі машини. Вигід. 7-кімн. дім з огрів. і лазничкою. Біля стейт. парку. Шкільн. автобус і пошта. Ціна $14,500. На бажання знимки. Телеф. або пишіть: Bagnardi Realty, 210 Main Street, Oneonta, N. Y. Tel. 2989.

REAL ESTATE

MONMOUTH COUNTY FARMS
43 акри, 10 акр. лісу, решта упр. землі; фарм. дім, 8 кімн., лазничка, ціна $47,500.
36 акр. вся упр. земля, фарм. дім 6 кімн. і лазничка, бічні будинки, виїмкова ціна $30,000.
60 акр. огороджено; 2 потоки, 2 криниці, молоч. будинок, 20 переділок, шпихлір, колон. фар. 8 кімн. дім, 2 лазнички. Ціна фарми тільки $40,000.
105 акр. чудова фарма, частина лісу, доск. колон. 10 кімн. дім, 3½ кахл. лазнички. Оглядати за попер. зголош. $68,000.
CHAS. H. TINDALL AGENCY,
19 E. Front St., Red Bank, N. J.
Tel. RE 6-9030

SCHOOLS MOUNTAIN — Близько Budd Lake; 200 акр., 100 акр. управної землі; ліс і лісоматеріял; 10 кімн. дім, комин. в кожн. кімнаті, курники з виряд. на 3,000 курей, інші будинки, стодола, ґаражі, шопа; товар і влаштування; посілість.
DAHLEN REAL ESTATE
CAldwell 6-3119

Bergen Co. Harrington Park
18 хвилин їзди автом до N.Y.C. 35 хвил. автобусом.
RAYMOND HOMES
ЧИ ВАМ ПОДОБАЮТЬСЯ "SPLIT LEVEL" ДОМИ?
7½ КІМНАТ 3 СПАЛЬНІ
Тоді зайдіть оглянути ці доми на чудових площах 100x130. Дім: простірна центр. заля, чудов. їдальня, відпочинкова кімната, модерна ках. лазничка з подвійною умивальнею 8' прибиральня. 3 великі спальні (стінні шафи), модер. кухня, "overhead-door" ґараж. Близько шкіл і комунікацій.
$21,900
10% завдатку — 30 р. G.I. мортґедж.
New FHA Terms for Non-Vets.
JOSEPH RAYMOND
Master Builder
Certified—Bonded—Builder
Member New Jersey Home Builders Association.
Directions: Until you learn short cuts: GW Bridge north 7 miles on Route 9W to Closter Dock Rd., in Alpine, Left to Schraadenburgh & Lafayette Rd. Junction in Harrington Park. Right on Lafayette Rd., a few blocks to Raymond Homes Model.
Property phone: Closter 5-9750
Office: Gilbert 5-2444

Tel. 82-4113
Mrs. Mary K. Sinak
The only Slovak
REG. REAL ESTATE BROKER IN MIAMI.
Доми від $8,000 й більше
Подвійні від $14,900 й більше.
Якщо будете в Маямі, зайдіть до нас.
726 SO. MIAMI AVENUE,
Miami, Florida

НОВИНКА ДЛЯ ДІТЕЙ
Р. ЗАВАДОВИЧ
„ДЗВІНКИ СВ. МИКОЛАЯ"
(З СВЯТИМ МИКОЛАЄМ СВІТ ОБ'ЇЖДЖАЄМ)
Сценічна картина.
Ціна 50 цт.
Замовлення з належитістю приймає:
SVOBODA
81-83 Grand St. (P.O. Box 346)
Jersey City 3, N. J.

MISCELLANEOUS

Якщо Ви хочете удосконалити своє мешк. огрівання, ми пропонуємо Вам систему
"Delco-Heat Conversion Oil Burner"
Купуйте найліпшої якости оливу до огрівання.
JOHN EGGERS & BROS., Inc.
260 Culver Avenue DE 3-8800 Jersey City 5, N. J.
Авторизовані представники. Будьте готові. Замовляйте. Скора достава.
Вугілля Jeddo-Highland. Ґатунковий антрацит.
• Тепер є найкраща пора змінити на оливне огрівання •
GENERAL MOTORS DELCO-HEAT

GEFRO SUPPLY, INC.
„Понад 100 років досвіду на нашій службі"
"GENERAL SUPPLIES TO ALL TRADES"
Hardware, Builders, Plumbers, Contractors, Steamfitters, Roofers, Tinsmiths
5908 Bergenline Avenue
West New York, N. J.
Phone UNion 7-1600
ЩАДІТЬ НА ЧАСІ — ЗАЙДІТЬ ПЕРШЕ ДО GEFRO
Marine, Painters, Janitors, Industrial, Electrical, Boilers, Stoves

CARMEN'S BOARDING HOME
ДІМ ДЛЯ СТАРШИХ ЖІНОК.
Дім, який Вам подобається. Найкращі харчі — телевізія — радіо — чудовий город.
Зайдіть або телефонуйте:
107 HALEDON AVENUE, PATERSON, N. J.
LAmbert 5-3363

ЗА НАЙКРАЩОЮ ЯКІСТЮ КУХОННИХ МЕБЛІВ І ЇДАЛЕНЬ
з виритого заліза, дерева і хрому
зайдіть до
POWERS FURNITURE CO.
667 Manhattan Avenue,
Brooklyn, N. Y.
AUTHORIZED AMERICAN KITCHEN DEALER
EV. 3-1122

ГАРНІ КИЛИМИ И ХІДНИКИ
обиття на меблі.
LINOLEUM
низькі ціни.
ТІЛЬКИ У ФІРМІ
State Floor Covering Co.
330 State St., Perth Amboy, N. J. Tel. Hillcrest 2-2240

ПЛЕКАЙТЕ ШЕНШИЛІ
заробіть гроші вдома!
Для початківця безплатний порадник наших експертів. Легко плекати в осібній кімнаті, в підвалі або ґаражі. Пожива цих малих звірят коштує тільки $3 на рік. Спокійні і чисті. Досконала нагода бизнесова в хаті. Акції в червні на шкірки шеншилів піднеслися до $175. Без зобов'язань телефонуйте або зайдіть.
CHINCHILLA RANCHERS ASSOCIATES, INC.
166-12 Hillside Ave., Jamaica, Long Island OL 8-2727
Відкрито веч. і в неділю.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ
В КОЛЬОРАХ
РЕЛІГІЙНІ
12 за $1.00
СВІТСЬКІ І РЕЛІГІЙНІ
((Анастазієвського, Козака і Богачевської)
10 за $1.00
Кричевської—15 ц. за штуку.
Замовлення слати на адресу:
"SVOBODA"
81-83 Grand Street
Jersey City, N. J.

ПРО НЕРВИ ТА БОЛІ й терпіння мускулів

Якщо ви терпіли колись на страшні болі нервів, які вертять і рвуть вас; якщо ви напів божевільні від нещасних болів мускулів; якщо ви дали би все, щоб дістати поміч проти тих болів і мук, які роблять вас калікою, — то поцікавтеся і послухайте дещо про лік АНТРО.

Лікарські звідомлення вказують, що та чудесна назва швидко облегшує болі від різних нервових недуг, як запалення зв'язок між мускулами, плечей, рук і ніг, або від понатяганих мускулів. Користувачі захоплено висловлюються про знамениту поміч, яку вони дістали, інколи від першого невеликого дозування.

Не терпіть даром другий день гортурів, тільки спробуйте АНТРО. Можете легко дістати цей лік поштою, написавши до KINGSLY CO., Dept. 13, Box 415, Peekskill, N. Y. Щоб мати певність, напишіть своє призвище й адресу друкованим письмом на обороті коверти. Отримаєте достатню скількість відворотною поштою, за яку заплатите листоноші тільки $3.00 плюс COD оплата. Зробіть це тепер, поки можете ще дістати АНТРО.

Ім'я ______
Адреса ______
Місто ______ Стейт ______

Нічого кращого за таку ціну!
Вугілля не залишає саджі і дуже чисте.
Nut or Stove ———— $21.50
Pea ———— 18.50
Buckwheat $16.00; Rice $15.00
HArrison 6-2132
MORRIS DEMEL
615 Essex St., Harrison, N. J.
Легкі сплати.

ЧУДОВИЙ ВИГЛЯД НА СВЯТА.
Експерт зачісок, втинання волосся і тривалих ондуляцій. Прекрасне виконання по умірк. цінах. Зайдіть
RITA'S BEAUTY SALON
1316 Northern Blvd.
Roslyn, L. I.
Phone Roslyn 3-2083

ПЕРШОКЛЯСНІ НАПРАВИ І ПЕРЕРІБКИ ДОМІВ
Телефонувати:
MR. R. ANDERSON
ORange 5-6093 —
LAmbert 3-8605
Ґарантія виконання — сплати за згодою.

FOR FUEL
UNion 5-2300
• Олива до палива
• Першоякісне вугілля
• Koppers кокс
Всі інсталяції палива виконують фахові спеціялісти.
LIONETTI COAL CO.
2300 50th Street
North Bergen, N. J.
UNion 5-2300

ВЕЛИКИЙ ВИБІР НОВИХ І УЖИВАНИХ
• Радіяторів і парових кітлів • Умивалень • Sink & Tub Combinations • Ванни • Синків
VAN HOUTEN PLUMBING SUPPLY CO.
908 Van Houten Ave., Clifton
PR. 9-0664
Open Sun. 'Till 1 P. M.

ШЕНШИЛІ
по гуртових цінах.
Першоякісні — $350 і більше.
Кожна кількість.
Пишіть по ціни.
ANDES CHINCHILLA SALES
194 Route 17, Paramus, N. J.

ТЕПЕР ПОРА ЗАПИСАТИСЯ НА КУРСИ САМОХОД. МЕХАНІКІВ І КУРСИ ЇЗДИ
AUTO REPAIR
GR. 7-8951
КУРСИ МЕХАНІКІВ
КУРСИ ЇЗДИ АВТАМИ.
Постараємося для Вас про еґзамін Лайсенсу. Наші учні дістають диплом. Помагаємо в одержанню праці. Інструкції в українській і англійській мовах. КУРСИ ДЕННІ, ВЕЧІРНІ і НЕДІЛЬНІ. Інструктори фахівці. Залож. в 1916.
L. TYCHNIEWICZ, директор
METROPOLITAN AUTO SCHOOL
155 — 2nd Ave., близ. 10th St.
NEW YORK CITY

MISCELLANEOUS

КРАЩЕ ПЕРЕМОДЕЛЮВАННЯ ДОМУ
ВСЯКЕ ПОЛІПШЕННЯ ПІДНОСИТЬ ВАРТІСТЬ ВАШОГО ДОМУ.
ОБСЛУГА КОМПЛЕТНИХ РЕМОНТІВ
• Перебудови піддашшя • Кімнат • Веранд
• Обгороджування веранд • Огрівання
• Оббивання домів • Переміна вікон
• Перемоделювання кухні • Перемоделювання лазнички.
F.H.A. Approved Financing БЕЗ ЗАВДАТКУ
Frank Candiloro
181 ADELAIDE STREET, BELLEVILLE, N. J.
Телефонувати: в день, в ночі і неділю.
БЕЗПЛАТНІ КОШТОРИСИ.
Personally Supervised. — Phone PLymouth 9-2515

GALA — ВІДКРИТТЯ...
Повідомляємо Шановне Громадянство, що В СУБОТУ, 20-го ЛИСТОПАДА відкривається нова
De Soto-Plymouth Agency
Наші покупці все будуть вдоволені з нашої ПРОДАЖІ й різних НАПРАВОК.
У Вашому інтересі, добре було б оглянути нові елеґантні 1955 моделі. Без зобов'язання купна. Догідні сплати на 36 місяців. — Питайте за Mr. Julius Neumann, який уділить Вам всі бажані інформації.
При виміні ЗА КОЖНЕ УЖИВАНЕ АВТО даємо найвищі ціни.
Gracie Square Motors, Inc.
Уповноважнена De Soto-Plymouth Аґенція
1155 1st AVENUE (pir 63rd St.) NEW YORK CITY
Telephone TE 2-8585

ПАКУНКИ-ДАРУНКИ ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ
TEMPO GIFT PARCELS
З ОПЛАЧЕНИМ ТУТ МИТОМ.
Харчі, новий й уживаний одяг та ліки.
TEMPO GIFT PARCELS CO.
100 West 72nd Street, New York 23, N. Y.
Скора обслуга. SChuyler 4-9100. Ґарантія доставн.

JALOUSIE LOUVRED WINDOWS
ЦЕ НАШЕ ПІДПРИЄМСТВО. Ми заінсталювали понад 100 веранд і "breezeways". Наша праця так солідно виконана, що покупці тільки хвалять нас. Ми даємо тільки першоклясний товар і виконання по задовільних цінах. Охоронні вікна і двері — металеві й бамбусові меблі, Венецькі заслони, — Алюмінійові товари.
FRANCO inc. 535 Bergen Blvd., Ridgefield CL. 6-7009
Open 9 A. M. to 9 P. M.

СЕНЗАЦІЙНА ВИПРОДАЖ
зразки різних машин й уживані машини.
Singer Pfaff Necchi White
І БАГАТО ІНШИХ.
КОНСОЛІ $17.95 ПОРТАТИВНІ $12.95
Телефонуйте за безплатним показом вдома.
Телеф. DE 3-9067
ДОВІЛЬНІ ВИМІНИ.
Частини й направки до всіх родів чистільників і машин до шиття.
RELIABLE
Necchi-Elna Sewing Circle
Only Authorized Necchi Dealer in Jersey City
260 JACKSON AVE., Jersey City
335 Central Ave., J. C. 214 Newark Ave., J. C.

ПЕРЕРОБІТЬ ТЕПЕР НА АВТОМАТИЧНЕ ОЛИВНЕ ОГРІВАННЯ
НЕГАЙНА ІНСТАЛЯЦІЯ
AMERICAN RADIATOR
HEATING BOILERS
GENERAL MOTORS — DELCO
CONVERSION OIL BURNERS
ТАК МАЛО ЯК $ 289.50 ІНСТАЛЯЦІЯ
Call MArket 3-3917 for free survey
EAGLE OIL CO., Inc.
800 RAYMOND BLVD., NEWARK, N. J.

ВЕЛИКА ВИПРОДАЖ ФУТЕР у Фірмі ВУЙКІВ і КОПЕЦЬ
Маємо на випродажі куниці; камінні і лісові мінки і соболі. Дешеві ціни. Виконуємо на замовлення елеґантні футра, з найкращого ґатунку шкірок. Переробляємо всякі футра за найновішими фасонами. Приймаємо до переховування на літній сезон. Достава на місце.
Wujkiw & Kopiec, Inc.
Mfg. FURRIERS
111 E. 7th ST., N.Y. 9, N. Y.
Tel.: SPring 7-8710

EVergreen 3-4450
FILL YOUR BINS NOW
Spring Prices In Effect
MAPLE Coal & Coke Co.
antracite FUEL OIL bituminouh
OIL BURNERS
SALES & SERVICE
72-74 Box Street
BROOKLYN 22, N. Y.
Федько Кудлик

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL HOME
COMPLETELY AIR CONDITIONED
ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В СТЕЙТІ NEW JERSEY
Ціни приступні для всіх
Обслуга чесна і найкраща.
У випадку смутку в родині кличте як в день так і в ночі:
John KOWALCHYK
129 GRAND STREET,
cor. Warren Street,
JERSEY CITY 2. N. J.
Tel. HEnderson 4-5131

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК.
Обслуга чесна і найкраща.
ЦІНИ ПРИСТУПНІ.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 EAST 5th STREET
New York City
REASONABLE PRICES
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околиця
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

Ми 25 років провадимо гуртову торгівлю
РОБІТНІ ФУТЕР.
Ми продаємо тепер різного рода футра приватним покупцям по ГУРТОВИХ ЦІНАХ.
НАПРАВЛЯЄМО І ПЕРЕРОБЛЮЄМО СТАРІ ФУТРА.
Зайдіть, самі переконаєтеся. Без зобов'язань купна.
SIDNEY ELOVITZ, INC.
145 West 28th Street New York 1, N. Y.
Відкрито щоденно від 9 A.M. до 7 P.M. за винятком неділь.

ФІРМА СТІНСОН
має великий вибір найліпшої якости українських і російських платівок.
Висилаємо платівки до всіх частин світу.
▶ Замовлення виповняємо скоро й точно. ◀
ЖАДАЙТЕ НАШОГО ПОВНОГО БЕЗПЛАТНОГО КАТАЛОГА.
Stinson Record Distributors, Inc.
27 UNION SQ. WEST, NEW YORK 3, N. Y.
2858 W. PICO BLVD., LOS ANGELES 6, CALIF.

DUNLEY HAT SHOP
14 SAINT MARK'S PLACE, NEW YORK CITY
(Іст 8 вул., між 2-3 Евеню.)
має на складі великий вибір осінних і зимових КАПЕЛЮХІВ від $3.99 та більше. Маємо також великий вибір фільцових велюрових капелюхів найкращої якости в різних кольорах і найновіших фасонах. Наші капелюхи солідно викінчені, найліпшої якости. Кожний капелюх ґарантований. Куплений в нас капелюх чистимо фабричною методою. Пригадуємо, що у нашому відділі МУЖЕСЬКОЇ ҐАЛЯНТЕРІЇ першої якости різнородні сорочки, знаної марки "JAYSON" від $1.99 вгору. Всі сорочки ґарантовані в пранні. У великому виборі також: дощевики, парасолі, светери, краватки, шкарпетки, паски, і т.п.

Просимо зайти і переконатись про високу якість матеріялу та низьку фабричну ціну. — Говоримо по-українськи. — Слухайте наші оголошення по радіо-програмі п. Мельника кожної неділі між 7-8 год. рано на хвилях 1480, станція WHOM.

Отворено щоденно до 8:30 веч., в п'ятниці і суботи до 10:00.

DUNLEY HAT SHOP
14 SAINT MARK'S PLACE (Іст 8. вул. Bet. 2-3 Ave.) NEW YORK, N. Y.